

דבר מנהלת שפ"י – עלון מקוון בנושא מיומנויות חברתיות והתמודדות עם דחייה חברתית כחלק מיצירת אקלים מיטבי בגן ובבית הספר

"כל אחד צריך שיהיה לו חבר / חבר אחד לפחות... חבר שמקשיב שיודע לריב / חבר בלי לשקר חבר שתמיד חוזר" ("חבר שלם", שלומית כהן אסיף)

השתייכות חברתית הינה צורך בסיסי בקרב כל בני האדם, ומניעתה או היעדרה גורמים לתחושות קשות של בדידות, ותורמים לירידה בתחושת הביטחון והערך העצמי.

רבים מזיכרונות הילדות וההתבגרות שלנו קשורים באינטראקציות חברתיות שחוונו, בין אם בנות ומיטיבות ובין אם כואבות ופוגעות.

זכורה לי שיחה עם אב שבתו סבלה מדחייה חברתית: "ההתערבויות שאתם מפתחים מתמקדות בילדים שמפריעים למהלך השיעורים, באתי היום להיות הקול של השקטים, שאינם מפריעים למהלך השיעור, אך סובלים מאד מחוויה של דחייה חברתית שהינה כואבת ופוגעת ביכולות ההתמודדות שלהם במהלך התפתחותם".

לצוותי החינוך יש יכולת השפעה רבה על תהליכים חברתיים בכיתה, הן בעזרת התערבויות גלויות והן באמצעות התערבויות עקיפות. לעתים, אין הם מודעים לכוחם, ללגיטימציה שלהם להתערב ואולי אף לחובתם לעשות זאת כדי להפסיק את הפגיעה בתלמידים שחווים דחיה.

יש לראות בדחייה חברתית סוג של בריונות עקיפה (Bullying).

באחריות הצוות החינוכי לפתח מיומנויות חברתיות המאפשרות לתלמידים להשתלב ולמצוא את מקומם בתוך חברת השווים להם, ולפתח חוסן לעמוד בפני מורכבויות ואתגרים חברתיים. תלמידים הלוקים בכשירות החברתית יכולים למצוא עצמם נדחים לשולי הקבוצה החברתית. תלמידים אלה נמצאים בסיכון גבוה להיגרר להתנהגויות המסכנות אותם, נמצאים בסיכון לנשירה, ואף לפתח בעיות נפשיות בשלבים מאוחרים יותר של חייהם.

גם תלמידים המיטיבים למצוא את מקומם החברתי ואף משמשים בתפקידים חברתיים יוקרתיים, עלולים למצוא עצמם נדחים על ידי קבוצת השווים בשל ניסיונות ללכת בדרך עצמאית ושונה מן הנורמות המקובלות בה, או בשל שימוש יתר בכוח החברתי שצברו.

התערבות אוניברסלית למניעת מצבים של דחייה חברתית, עידוד של התנהגויות פרו-חברתיות בכיתה, איתור תלמידים הסובלים מדחייה חברתית, התערבות מערכתית ופרטנית להפסקת הדחיה הם חלק מבניית אקלים חינוכי מיטבי בבית הספר.

ליועצים ולפסיכולוגים החינוכיים תפקיד משמעותי בהדרכת הצוותים החינוכיים, בהדרכת ההורים ובעבודה פרטנית עם תלמידים החווים דחייה חברתית.

אנו שמחים להגיש לכם עלון מקוון רחב, מעמיק ועשיר בחומרים יישומיים לעבודתכם, המוקדש כולו לקידום מיומנויות חברתיות והתמודדות עם דחייה חברתית כחלק מיצירת אקלים מיטבי בגן ובבית הספר. עלון זה יכול להוות נכס מקצועי של ממש בעבודתכם בבתי-הספר בנושא רלוונטי ומשפיע זה.

בברכה,
חנה שדמי
מנהלת אגף שפ"י א'